

เรียนรู้เพื่อรับใช้สังคม

ประสบการณ์การดูแลเท้าของทหารที่เป็นเบาหวานชนิดที่ 2
ที่มีภาวะแทรกซ้อนที่เท้า

THE EXPERIENCES OF FOOT CARE IN TYPE 2 DIABETES MELLITUS
FOCUSING ON SOLDIERS WITH FOOT COMPLICATIONS

ร้อยโท อัทคพล มลอา

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

หลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต (การพยาบาลผู้ใหญ่)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

พ.ศ. 2558

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

ประสบการณ์การดูแลเท้าของทหารที่เป็นเบาหวานชนิดที่ 2
ที่มีภาวะแทรกซ้อนที่เท้า

THE EXPERIENCES OF FOOT CARE IN TYPE 2 DIABETES MELLITUS
SOLDIERS WITH FOOT COMPLICATION

ร้อยโท อัทคพล มลอา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ ตรวจสอบและอนุมัติให้

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

หลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต (การพยาบาลผู้ใหญ่)

เมื่อวันที่ 3 ธันวาคม พ.ศ. 2557

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุภาภรณ์ ดั่งแสง
ประธานกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กนกพร นทีธนสมบัติ
อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก

อาจารย์ ดร.ชฎาภา ประเสริฐทรง
กรรมการ

อาจารย์ ดร.ชฎาภา ประเสริฐทรง
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

อาจารย์ ดร.นภาพร แก้วนิมิตชัย
กรรมการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กนกพร นทีธนสมบัติ
กรรมการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กนกพร นทีธนสมบัติ
ประธานหลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต
(การพยาบาลผู้ใหญ่)

รองศาสตราจารย์อิสยา จันทร์วิทยานุชิต
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

รองศาสตราจารย์ ดร.วนิดา ดุรงค์ฤทธิชัย
คณบดีคณะพยาบาลศาสตร์

ประสบการณ์การดูแลเท้าของทหารที่เป็นเบาหวานชนิดที่ 2 ที่มีภาวะแทรกซ้อนที่เท้า

อัทศพล มลอา 554080

พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต (การพยาบาลผู้ใหญ่)

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ : กนกพร นทีธนสมบัติ, พย. ด.

ชฎาภา ประเสริฐทรง, กศ. ด.

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงคุณภาพครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประสบการณ์การดูแลเท้าของทหารที่เป็นเบาหวานชนิดที่ 2 ที่มีภาวะแทรกซ้อนที่เท้า ที่เข้ารับการรักษาที่คลินิกเบาหวานโรงพยาบาลค่ายพ่อบุณผาเมือง ทหารผู้เข้าร่วมการวิจัยครั้งนี้มีจำนวนทั้งสิ้น 10 ราย ทหารเหล่านี้ได้รับการคัดเลือกแบบเจาะจง ตามเกณฑ์ที่กำหนด ดังนี้ เป็นทหารที่ได้รับการวินิจฉัยจากแพทย์ว่าเป็นเบาหวานชนิดที่ 2 ที่มีภาวะแทรกซ้อนที่เท้า อย่างน้อย 1 อาการ ได้แก่ อาการชาเท้า อาการปวดที่เท้าโดยอาจปวดขณะเดิน และ/หรือ ขณะพัก การรับรู้ความรู้สึกต่าง ๆ ที่เท้าลดลง การมีแผลที่เท้า ความผิดปกติของรูปร่างเท้า สามารถสื่อสารด้วยภาษาไทย และยินดีเข้าร่วมการวิจัย เก็บรวบรวมข้อมูลตั้งแต่วันที่ 19 พฤษภาคม - 30 กันยายน พ.ศ. 2557 โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม การบันทึกภาคสนาม และวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ผลการวิจัยจำแนกเป็น 4 ประเด็นหลัก ดังนี้ 1) การรับรู้เมื่อมีความผิดปกติเกิดขึ้นที่เท้า ประกอบด้วย 4 ประเด็นรอง ได้แก่ 1.1) อาการ และอาการแสดงของความผิดปกติที่เท้า 1.2) สมรรถนะของการเป็นทหารลดลง 1.3) ขาดความมั่นใจในการดูแลเท้า และ 1.4) รู้สึกเป็นภาระของครอบครัว 2) การดูแลเท้า ประกอบด้วย 5 ประเด็นรอง ได้แก่ 2.1) การป้องกันการเกิดแผลที่เท้า 2.2) การส่งเสริมการไหลเวียนเลือดที่เท้า 2.3) การดูแลรักษาบาดแผลที่เท้า 2.4) การค้นหาความผิดปกติที่เกิดขึ้นกับเท้า และ 2.5) การบรรเทาอาการปวด และชาที่เท้า 3) ปัญหาในการดูแลเท้า ประกอบด้วย 4 ประเด็นรอง ได้แก่ 3.1) ความรับผิดชอบในหน้าที่ 3.2) รองเท้าคอมแบท 3.3) การรักษาเท้าไม่ต่อเนื่อง และ 3.4) ไม่สามารถตรวจเท้าได้ 4) ความต้องการความช่วยเหลือในการดูแลเท้า ประกอบด้วย 4 ประเด็นรอง ได้แก่ 4.1) รองเท้าคอมแบทที่ตัดพิเศษเฉพาะทหารที่ป่วยเป็นเบาหวาน 4.2) คู่มือการดูแลเท้าสำหรับทหารที่เป็นเบาหวาน 4.3) จัดกิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้ที่มีประสบการณ์การดูแลเท้า และ 4.4) การดูแลต่อเนื่องที่บ้านจากบุคลากรทางการแพทย์

ผลการศึกษาครั้งนี้ สามารถใช้เป็นแนวทางในการพยาบาล เพื่อส่งเสริมการดูแลเท้าของทหารที่เป็นเบาหวานชนิดที่ 2 ที่มีภาวะแทรกซ้อนที่เท้า ได้ตรงตามความต้องการ และปัญหาที่แท้จริงของทหาร นอกจากนี้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับผู้ป่วยทหาร สามารถนำผลการวิจัยไปพัฒนาแนวทางการดูแลผู้ป่วยทหารที่เป็นเบาหวานชนิดที่ 2 ที่มีภาวะแทรกซ้อนที่เท้าได้

คำสำคัญ: ประสบการณ์การดูแลเท้า โรคเบาหวานชนิดที่ 2 ภาวะแทรกซ้อนที่เท้า

**THE EXPERIENCES OF FOOT CARE IN TYPE 2 DIABETES MELLITUS
FOCUSING ON SOLDIERS WITH FOOT COMPLICATIONS**

AKKHAPHON MON-AR 554080

MASTER OF NURSING SCIENCE (ADULT NURSING)

THESIS ADVISORY COMMITTEE : KANOKPORN NATEETANASOMBAT, D. N. S.

CHADAPA PRASERTSONG, Ed. D.

ABSTRACT

This qualitative research aimed to study the experience of foot care in type 2 diabetes mellitus soldiers with foot complications, who were treated at the diabetes mellitus clinic in the Pho Khun Pha Mueang Camp Hospital. Ten soldiers were recruited by the method of purposive sampling. The criterias of the participants consisted of being diagnosed with type 2 diabetes mellitus, having one of any foot complications, for instance foot numb, foot pain, foot ulcer, and foot deformities, speaking Thai, and willing to join in this study. Data were collected from 19 May 2014 to 30 September 2014 by In-depth interviewing, non-participant observation, and field note. Data were analyzed by using content analysis.

The results were found into 4 themes. First theme was perceiving when foot abnormal occurred, which consisted of four categories such as signs and symptoms of foot abnormal, decreasingly soldiers competent, lacking in confidence of foot care and feeling burden of the family. Second theme was foot care, which consisted of prevention of foot ulcers, promotion blood circulation at foot, wound care at foot, and searching for any abnormal occurrence at foot, and relieves pain and numbness. Third theme was the problem in foot care, which consisted of responsibility on duty, combat boot, uncontinuous foot treatment, and inability to foot examination. Final theme was the demand in assisting of foot care, which consisted of special combat boot cutting for diabetes mellitus soldiers, diabetes foot care manual for the soldiers, activity arrangement on learning and sharing with foot care expert, and continuous home care form heath care team.

The results of this study could be used as a nursing guideline for promoting type 2 diabetes mellitus soldiers with foot complications as their needs and their real problems. Furthermore, any units, which have involved with soldiers patients with diabetes mellitus, could apply this research results in order to develop the care guideline for type 2 diabetes mellitus soldier with foot complications.

Keywords: Experienced foot care, Type 2 Diabetes Mellitus, Foot complications

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี เนื่องจากได้รับคำแนะนำจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กนกพร นทีธนสมบัติ และ อาจารย์ ดร.ชฎาภา ประเสริฐทรง อาจารย์ทั้งสองท่านเป็นอาจารย์ที่ปรึกษา รวมทั้งผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุภาภรณ์ ดั่งวงแพง และ อาจารย์ ดร.นภาพร แก้วนิมิตชัย คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ได้ให้ข้อเสนอแนะต่าง ๆ ตลอดจนให้กำลังใจผู้วิจัยมาโดยตลอด ทำให้ผู้วิจัยมีกำลังใจ และได้รับแนวทางในการทำวิทยานิพนธ์จนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จ จึงขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ทุกท่านมา ณ โอกาสนี้

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณผู้อำนวยการโรงพยาบาลค่ายพ่อนพมาเมืองที่อนุญาตให้ดำเนินการเก็บข้อมูลการวิจัย ขอบพระคุณหัวหน้าฝ่ายการพยาบาล ที่สำคัญที่สุด ขอบพระคุณทหารผู้ให้ข้อมูลทุกท่านที่เสียสละเวลาในการให้ข้อมูลจนกระทั่งวิทยานิพนธ์เสร็จสิ้น ขอบคุณเพื่อน ๆ ที่คอยให้กำลังใจร่วมทุกข์ร่วมสุขกันมาโดยตลอด

สุดท้ายนี้ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ ที่คอยให้กำลังใจทุกครั้งที่อยู่สีกท้อ และบอกให้ผู้วิจัยมีความพยายาม ขอบพระคุณญาติพี่น้องที่คอยปลอบโยน และให้กำลังใจ รวมถึงหน่วยงานที่ให้โอกาสในการศึกษาครั้งนี้ ประโยชน์ คุณงาม ความดีต่าง ๆ อันเกิดจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ขอมอบให้ บิดา มารดา คณาจารย์ทุกท่าน ที่เป็นผู้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ อบรมสั่งสอนผู้วิจัยมาโดยตลอด

อัทคพล มลอา